అందాల సముద్రం

ఆకాశాన చుక్కల వెలుగు
వేకువజాము
చీకటిలో మరీ చీకటిగా పూరిళ్ల పల్లె
సముద్రపు హోరు దూరంగా
వీధుల్లో పూలమొక్కలూ మధ్య మధ్య
పాదులూ పందిళ్లూ తులసి కోటలూ ఎడ్లబండ్లూ
ఎక్కడో కోడికూత
మరెక్కడో కవ్వం మోత
నిద్రలేచి రామం పోతున్నాడు
రోజూమల్లే తోటకి
రామంని చూసినవాళ్లు
అలవాటుగా నిట్టూర్చారు

భార్య చనిపోయి ఆర్నెల్లయింది
ఆ చనిపోయిన రోజునుండీ
నిత్యం ఇదేవేళ
ఆమె అంత్యక్రియలు జరిగిన చోటుకు వెళ్లి
అక్కడ కూర్చుంటాడు

కన్నీళ్లతో
అది వాళ్ల కొబ్బరితోట
ఊరుకు చాలాదూరం ఆ తోట
రాత్రి గుండె కరిగిన మంచు కన్నీళ్ల హేమంతం
దేవతలు విహరించే ఉద్యానవనంలా
ఉందీ ఊరు అంది ఫాతిమా
అక్కడ ఆ ఊళ్లో ఆమె అడుగు పెట్టిన తొలిరోజున
ఆకాశాన్ని కప్పేసే
రంగులు వెదజల్లే తోటలు
రకరకాల పండ్ల చెట్లతో
ఎటు చూసినా తోటలే తోటలు
ఆ వెనక సూర్యుడు ఉదయించే
అనంత సుందర శోభాయమానమైన సముద్రం
మంచుపూలు పూసిన ఇట్లాంటి హేమంతంలోనే ఒక ఉదయం
తాము తొలిసారి తాతతండ్రుల ఈ పల్లెటూళ్లో అడుగుపెట్టినప్పుడు
ఆడా మగా చేతుల్లో పనులు మాని
ప్రేమాభిమానాల చల్లని చూపులతో
దరహాసవదనాలతో ఆశీర్వదించారు
రతీమన్మధులను చూట్టానికి నిలబడ్డట్టు
ఆ పల్లె హృదయాలలో పులకింత

నడుస్తూ రామం
ఇంకా విచ్చుకోని వేకువ
ఇసిక నేల... చెప్పులులేని పాదాలు...
చెట్లు రాలుస్తున్న మంచు కన్నీళ్లు
తనని చూసి... తన ఒంటరితనాన్ని చూసి
'చుక్కల్లా మెరుస్తున్నాయి నీ కళ్లు'
'చుక్కల్లా నవ్వుతున్నాయి మీ కళ్లు...'
అలసిపోయిన గుర్రబ్బండి దిగి మనం ఇంటి ముందు నుంచున్నప్పుడు
ఎనభైయ్యేళ్ల జీవితాన్ని మోసి అలసిన చూపులతో

మనల్ని చూసిన తాతయ్య
మనమడు చేసిన ఆగడపు పనికి కినిసి
నీలో తన మనుమడి సౌభాగ్యం చూసి
అమ్మా అని కావలించుకుని తల నిమిరి
సుఖంగా వెయ్యేళ్లు జీవించమని దీవించాడు
చల్లనిపరిమళాలు గుండెను తాకుతున్నాయి
కళ్లు తెరుస్తున్నాయి దిక్కులు
మేలుకుంటున్న చూపులతో రంగుల తోరణాలు
రామం ఒక్కడూ ఆ తోటల్లో నడుస్తూ
'నిన్ను సుశీలా అంటాను'
'నిన్ను పార్వతీ అంటాను'
'నిన్ను దేవతా అంటాను'
ఆకాశం మీద ఆకుపచ్చని రంగులను పులిమేసిన తోటలు
తోటల్లో అక్కడక్కడ అక్కడక్కడ పశుల సాలలు
ఆవుల మందలు... గొర్రెల మందలు... మేకల మందలు...
'నేను... నే... ను... నే...'
'ఆ మాట అనొద్దు ఫాతిమా'
'ఇక... బ్ర... త... క...'
'అనొద్దు. అనొద్దు. అ... నొ... ద్దూ'
కన్నీళ్లు... కన్నీళ్లు...
కన్నీళ్లు కూడా లేని ఆమె కళ్లు...
ప్రమిదలో నూనె ఇంకిపోయినా వెలుగుతున్న దీపాలు.
ముల్లు గుచ్చుకుంది పాదానికి
శరీరపు పంచేంద్రియాల్లోకి ప్రాకింది నొప్పి
ప్రకృతి...
మనిషిని శిక్షించగల శక్తి
మనిషి అల్పత్వానికి...
'ఏడవొద్దు... ఏడవొద్దు...'
'నే... ను... బ్ర... తు... క...'
ఇప్పుడు

నీవులేని ఈ కాలాన్ని...
ఈ కాయాన్ని... బానిసనై మోస్తున్నాను.
జీవించాలని లేదు ఫాతిమా...
ఒకప్పుడు పున్నమి వెన్నెలై కురిసిన అనుభవాలే
ఇప్పుడు జ్ఞాపకాల నిప్పులై కాలుస్తున్నాయి.
నీవు పెట్టిన అన్నం తింటున్న తాతయ్యను చూస్తే
నాకు ప్రపంచాన్ని మొక్కాలన్నంత ఆనందం
జామిచెట్టు మీది చిలకలు అన్నాడు తాతయ్యా
ఇద్దరం ఒకే పళ్లెంలో తింటున్న దృశ్యం చూసి

దారిలో చెట్టుకింద ఇసికమీద
పరుగుతీస్తున్న పాము
బుస్‌మని పడగెత్తింది
పాముల నరసయ్యగారూ...
రామం అడుగు వెనక్కి వేసి, ఇంకా వెనక్కి నడిచి ఆగి
రెండు చేతులెత్తి... వణుకుతూ... కలవరపడుతూ
మొక్కాడు
శాంతించింది పాము
దయతలచిన సామ్రాట్టులాగ మెల్లగా
వంకర్లు తిరుగుతూ సాగిపోయింది... తన దారిన...
ఒక చీకటి రాత్రితోట నుండి తామిద్దరూ తిరిగివస్తుండగా కాలిబాటలో
ఫాతిమా... ఫాతిమా
కాలుమీద... కొన్ని అడుగులు నడిచి పడిపోయింది నేలమీద ఫాతిమా
ఇంత చిన్నపాము...
భయం భయం
సృష్టిని తలక్రిందులు చేయగల మనిషీ
నీవు అల్పుడవు
ఔనౌను అల్పుణ్ని...

* * *

‘ఆయనకి నేనే దిక్కు. అక్కడికి’

‘మరీ ఈ ఉద్యోగమో’

‘వొద్దు’

‘తాతగారు కోప్పడరా?’

‘తోటలున్నాయి. వ్యవసాయముంది’ ఉద్యోగం వద్దనే తాత.

‘తురకది అనరా’ ఆ ఊళ్లో.

‘అనరు’

‘మరి ఆ పల్లెటూరి జనం’

‘నీ నుదట కుంకుమ బొట్టు...’

రామం తోటకి చేరిపోయాడు
అది స్వర్గం
తన దేవాలయం
మట్టిలో కలిసిపోయిన ఫాతిమా
అక్కడే అక్కడే
మట్టిగా కన్పిస్తున్న ఫాతిమా
అక్కడే అక్కడే
చివరి శ్వాసగా కన్పిస్తున్న ఫాతిమా
గుండెల మంటగా కన్పిస్తున్న ఫాతిమా
శూన్యమై కన్పిస్తున్న ఫాతిమా
కన్నీరై కన్పిస్తున్న ఫాతిమా... ఫాతిమా
సృష్టి సోయగాల సంపద ఫాతిమా
మట్టిలో కలిసిపోయింది అక్కడే అక్కడే.
అందాల అందం ఆ మట్టి...

ప్రకృతి నిశ్చింతగా తామరాకు మీది నీటి బొట్టులాగా
ఆ మట్టిని ముద్దు పెట్టుకుని రామం
అక్కడి గాలితో గుండె నింపుకుని రామం
కన్నీటి నైవేద్యం ప్రియురాలికి
ఆరు నెలలుగా నిత్యం

ప్రక్కనే పశులసాలలో ఆవుల మంద

ఇంకా నిద్రపోతూనే ఉన్నాయి
ఇంకా చలి
నా సర్వస్వం నువ్వు
నా కళ్ల రుచుల నీ దేహం నీ... అందాలు
నీలం ఆకాశం నీ కళ్లల్లో
జీవితమ్మీద ఆశవు నీవు
కృష్ణవేణుగానం నీ సమక్షంలో
చిన్నతనాన
అమ్మను దొంగలించాడు సముద్రుడు గ్రహణం రోజున
సోముడికోసం వెతకసాగాడు నాన్న...
నాన్న పిలుస్తూనే ఉన్నాడు
నీరధి హోరు వినిపిస్తూనే ఉంది.
ఫాతిమా ఫాతిమా
నీరూపం చెరిగిపోదు
నా స్వప్నం చెదిరిపోదు
జీవితమే స్వప్నం ఇప్పుడు
అవునుకదా
అవునుకదా

* * *

'నీ వల్ల ఈ ప్రపంచం ఇంత సుందరం నాకు.'
ఈ ప్రపంచం అందమంతా నీవు
పొగడ్తలు కావు అయినా తల దించుకుంది ఫాతిమా
అందుకే భక్తుడంటే భగవంతుడికి ప్రేమ
ఆ ఆరాధనలో బిడ్డ అనురాగం

ఆమె అన్నయ్యలు ఒకరు లక్నోలో
ఒకరు విదేశాంగ శాఖలో ఢిల్లీలో
ఆమెతల్లి సంస్కారవతి గర్వపడింది
మతాంతర వివాహం చేసుకుంటున్నందుకు

అందరికీ ఉత్తరాలు రాస్తున్నాను మీరు తప్పకుండా రావాలి
అగ్నిసాక్షిగా వివాహం సప్తపది
స్నేహితులే పెత్తనం చేశారు. తాతయ్యతో ముందే చెప్పాడు.
తాతయ్య పెళ్లికి రాలేకపోయాడు అంతా అద్భుతం
అనిపించింది అది నీ ప్రేమలీల...
దైవలీల... రహీమ్ అన్నారు
ముద్దుగా అక్కడ
ఫాతిమా లేదు
చేపల్లా ఆడుకునే ఆమె కళ్లులేవు
ఆమె గొంతు సంగీత మాధుర్యం లేదు
లేదు లేదు ప్రపంచం లేదు
క్రీస్తులేదు బుద్ధుడులేదు మహమ్మద్ లేదు
ఫాతిమాలేదు
శ్రీ శంకరుడు లేదు
బ్రతుకు మాయ జగం మాయ
మాయ మాయ
జగం మిధ్య బ్రతుకు మిధ్య
పునరపి జననం పునరపి మరణం
భజగోవిందం భజగోవిందం
భజగోవిందం మూఢమతే

మనపిల్ల మనఊరు వచ్చింది మన కోడలు
బంగారంలాంటి పిల్ల మనలో కలిసిపోయింది
అప్పుడు తెలిసింది... మతాలంటేనే తెలీని ఊరు అది
ఇక్కడ
ఈ సముద్రపు ఒడ్డున కన్నతల్లి ఊరు అది

మీ నాన్నగారు నాకు ఆఫీసర్ కదా!
మీ అక్కయ్య పెళ్లిలో కదా మన చూపులు కలిసింది!
ఇంటిపనులు అప్పుడప్పుడు అప్పజెప్పినప్పుడు

నిన్నుచూసే భాగ్యంకోసం వచ్చేవాడిని

ఆ రోజు మీ ఇంట్లో గానకచేరి

ఎవరో ఆ గొప్పగాయకుడు ఎంకిపాటలు పాడాడు

పండ్లరసాలు అతిథులకు స్వయంగా ఇచ్చినప్పుడు నీ చేతి స్పర్శకు హృదయ వీణ మధురాతి మధురంగా మోగింది

నీ పేరు చెవిని పడింది ఆరోజే

ఫాతిమా... ఫాతిమా... నా ప్రేయసీ...

ఫాతిమా అమృత గానమయింది

'పల్లెటూళ్లు అందంగా ఉంటాయి కదూ'

'పంట పొలాలు, పద్మాల సరస్సులు, తోటలు, పిల్లంగ్రోవి పాటలు, ఆలమందలు, గొర్రె పిల్లలు, మేక పిల్లలు'

'నన్ను మీ ఊరు ఎప్పుడు తీసుకుపోతారు?'

'మనం అమ్మా నాన్నలం కావాలి'

'అంతా అల్లా దయ'

పార్వతమ్మా అని పిలిచే వాళ్లు ముద్దుగా ఊళ్లో...

పెళ్లయిన కొత్తలో ఊరుచూట్టానికి కూతురుకోసం ఈ పల్లెటూరు వచ్చినప్పుడు

ఆమె అమ్మా నాన్న అక్కా బావా ఇంకా బంధువులు

'పార్వతమ్మా' అన్న పిలుపువిని

కడుపుబ్బ నవ్వారు

వాళ్లూ అదేపేరుతో పిలవసాగారు

అంతా వచ్చారు కాకినాడ నుండి

స్టేషన్‌లో మనల్ని చూసి మురిసిపోయారు

గుర్రపు బళ్లల్లో ఈ ఊరు

వాళ్లను చూసి ఊరు ఉప్పొంగిపోయింది

మీ నాన్న మా ఆఫీసర్

మీ అక్క పెళ్లి పనుల్లో... తర్వాత పెళ్లి రోజున నిన్ను చూసినప్పుడు...

ఓ ఆదివారం ఇంటికి వచ్చినప్పుడు అమ్మానాన్న ఊరెళ్లారని చెప్పినప్పుడు

నేను వెనుతిరిగి పోతుంటే

'ఉండండి కాఫీ తీసుకోండి' అని నీ పిలుపు
తొలిసారి మాటలు కలిశాయి
కులాలు గురించి మతాలు గురించి మన సంభాషణలు
ఇద్దరి అభిప్రాయాలు ఒకటే
నీతో మాట్లాడటానికే —— కాదేమో —— నిన్ను చూట్టానికే
తాపత్రయపడి వచ్చేవాడిని...
ఇంటి పనులు మామూలే కాఫీ మర్యాదలు మామూలే
మీ గురించే ఎదురు చూస్తున్నానన్నావు కదా ఆ రోజు
ఆ వానలో తడిసి వచ్చిన నన్ను చూసి
ఏమిటో మన చేతుల్లో లేని శక్తులు కూడదీశాయి
మనని
మనసు నీతో నిండిపోయింది
హృదయం నీతో నిండిపోయింది
సదా నీ ధ్యానమే
  ఈశ్వర్ అల్లా తేరేనామ్
  సబ్‌కో సన్మతి దే భగవాన్
  రేడియో పాట
రెండే రెండేళ్లు ఆ మధుర స్వప్నాలు...
ఇప్పుడేం మిగిలింది
కన్నీళ్లు కన్నీళ్లు
తనకు పెళ్లి చెయ్యాలని కుట్ర ఇక్కడ నడుస్తున్నది ఇప్పుడు.
తాతయ్య నోరెత్తడు
మేనత్తలూ, మేనమామలూ, చిన్నాన్నలూ, అక్కలూ, చెల్లెళ్లూ
పెళ్లి చేసేస్తే మళ్లీ మనిషవుతాడు
అదీ వాళ్ల ధోరణి...
నా దుఃఖానికి వాళ్ల భాష్యం అది...
  అవును ఆ అమ్మాయి అరుణ బంగారు బొమ్మ

పెద్ద ఆస్తి... ఒకే ఒక్క సంతానం...
సంపదకోసం పెళ్లి
కాని ఆ అమ్మాయి బతుకు ఏమౌతుందో ఆలోచించరు
అరుణ జీవితం
నీకన్నా వయసులో అయిదారేళ్లు చిన్నది...
పదో తరగతి చదువుతున్నఅమ్మాయి
అరుణకి ఇష్టమేనట... కావచ్చు
కాని నేను బతకబోవటం లేదుకదా
రోజులు లెక్కపెట్టుకుంటున్న వాడినికదా
ఇప్పుడు నాకు సూర్యోదయం అందం ఆకర్షిస్తున్నది
సముద్రం మీద...
సముద్రం పిలుపు వినిపిస్తున్నది
ఈ దుఃఖాన్ని తట్టుకోలేను...
ఎందరెందరి కన్నీళ్లో ఆ సముద్రం...
ఎన్నెన్ని కోట్ల కాంతి సంవత్సరాల కన్నీళ్లో ఆ సముద్రం...
అదే నాదారి...
అక్కడే నీవు!

* * *

పరాభవ ఆంధ్రపత్రిక ఉగాది వార్షిక సంచిక
1966